

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Commodati. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

- a **¶** Leuissima, quid sit culpa leuissima vide per Bar. in l. qd Ner. u. ff. de pol. & car. 22. in c. j. in x. q. de cōmo. & an culpa leuissima sit peccatum mortale vel veniale, vide per Fel. in c. cū te de re iudic. in iij. col. ver. & dicit q. leuissima culpa.
- b **¶** Susceptio. Adde in materia do. Alex. de Imol. in consil. iij. col. ij. ver. & pro hoc in i. volu. & in consil. c. viij. col. pe. & fin. in iij. volu. Cur.

tradunt, dum simulatē agendo nil agere intendunt: & renuntiando tali exceptioni vident velle agere. vt no. Bar. in l. nemo potest. ff. de lega. i. dicens q. quo iure inducuntur ad simulatē agendum, eodem inducuntur ad hanc renuntiationē. arg. in l. doli. §. diuersum. ff. de noua. quiniō etiā si iura uerunt tenet glo. in l. emptione. j. eo. quā semper allegatur, quia sicut simulatus contractus nō habet voluntatē partiū, ita nec iuramentū. vt no. in l. si. j. de non nu. pecu. Et iuramentū non habet consensum partiū non obligat hoc tamē videtur verum nisi iurēt omnia & singula p̄dicta esse vera, & non simulata: qā tūc neutra pars admitteret ad allegandū simulationē: qā allegaret se per-

furum: habet ergo locum quod dixi quando iurant non venire contra contractum, vel obseruare contractum adde quod notat Bar. aliās Bal. in l. si. j. de non nu. pe. vide etiā quod no. Bal. de illa materia in l. cū p̄cibus. s. de proba. & Bart. in l. j. in prin. ff. qd vi aut clam. quādo iustatutū dicit q. cōtra instrumentum guarentigiatum nulla exceptio admittatur nisi solutionis: an exceptio simulata admittatur dicit vt ibi per eū quē tamen Bal. hic limitat. & inter alios modos p̄sumēdi contractū fuisse simulatum prima species simulationis est si in instrumento cōtinet q. venditor vendidit, & tradidit, & tamē postea remansit in possessione semper: vt in l. si. c. §. superuacuum. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. sed an hęc p̄sumptio resultans ex retentione possessionis tollatur, si constituerit se p̄cario nomine emptoris possidere: vel si retinuit sibi vsum fructum tangitur in l. post contractum. ff. de dona. per Bar. & Bal. in l. illud. de sacrosan. eccle. & j. de dona. ante nup. l. j.

Commodati.

Rubrica.

- 2 **¶** Commodatarius de omni culpa tenetur etiam leuissima & an etiā de casu fortuito?
- 3 **¶** Quod sint aliqui contractus in quibus tenetur quis de casu etiam prater sui culpam contingente.
- 4 **¶** Commodatarius, uel alius si suscipit in se casum, an sufficiat generalis susceptio, ut teneatur? & an s.
- 5 **¶** Quod talis susceptio intelligatur de casibus solitis venire.
- 6 **¶** Si aliqui casus fuerint specificati, & postea subiecta clausula generalis, restringitur ad similes casus, uel minores.
- 7 **¶** Si tempore guerra aliquis suscipiat in se custodiam & castrum, uideatur in se suscipere casum fortuitum: etiam si per eum ei auferatur.
- 8 **¶** Quanto quis recipit rem estimatam an ista estimatio faciat uenire casum fortuitum: & an faciat emptionem, uel non?

LEX I.

A quidem.

¶ Commodatarius non tenetur de casu fortuito contingente sine sui culpa: nisi illum casum in se susceperit. h. d. ista l. In tex. ibi. [imputari & c.] supple si p̄ter eius culpam veniant aliās secus. vt in l. in rebus & l. i. vt certo. §. interdum. ff. eo. nam ¶ commodatarius de omni culpa tenetur, etiam leuissima: quia eius gratia regulariter celebratur cōtractus de casu tamē fortuito non tenetur: nisi illum in se susceperit quia casus tantum censetur esse de natura contractus cum ex conuentione partium contractus legem. i. naturā accipiant. vt in l. j. §. si conueniatur. ff. de positi. ¶ Sunt autē quidam contractus in quibus tenetur quis de casu, etiam prater sui culpam contingente. vt in l. incendium. s. si cer. pe. Et in illa l. Cy. plenissimē examinat vnum passum: in quo multæ fuerūt opinionēs dū hic dicitur q. si susceperit in se casum, tenetur de casu: an sufficiat generalis susceptio, dicendo volo teneri de omni casu fortuito, vel de omni periculo: non tamen specificat aliquem casum specialiter. Et breuiter in p̄paratorijs iudiciorū habemus expressum q. talis generalis renuntiatio nihil valet: sed expedit quod specificentur puta in me suscipio casum fortuitum incendiū, naufragiū, aut incursum latronum: nec operetur ista susceptio nisi in specificato: etiam si postea subdatur clausula generalis, scilicet & omnium aliorum casuum fortuitorum. vt habetur in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cautio. quia in illis p̄paratorijs iudiciorum seruatur æquitas p̄toris in multis potius q. rigor iuris ciuilis. vt in l. si seruus. §. si pluriū. eo. titu. & in l. & si possit tres.

cū ibi no. vnde nō vult p̄tor sub generali inuolucro verbis quem incurrere p̄nam, vt si promisi sistere in iudicio certa die non obstantē quocunq. impedimento, etiam obueniente casu fortuito: nisi exprimat. vt dixi. Sed dubium est quid in cōtractibus & in hoc fuerint plures opi. vna fuit Mar. alia Ioā. & Azor. alia Bulgari. alia doc. postea sequentium quas Cy. hic plenē recitat & Bal. hic recitat opi. Nic. de ma. Bar. in d. §. quæsitū. dicit quod hoc modo q. aut sit expressa mentio de casibus fortuitis, & tunc sufficeret generalis susceptio in contractibus: licet in talibus casibus non sufficiat. vt l. quæ fortuitis. j. tit. j. & in hoc sit vera opinio Mar. aut nō sit expressa mentio de casibus fortuitis: sed solum de periculo: qā suscepit in se periculum: quod quidem vocabulum latius est quod pōt intelligi nō solum de casu fortuito, sed etiam de culpa leuissima iuxta not. in l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. vñ isto casu dicit aut in illū qui suscepit in se periculum nō translata possessio, vel detentio rei, & tunc qā in re quæ non est apud eum nullam culpam etiam leuissimam potest cōmittere, non potest intelligi nisi de casu fortuito. & istū dicit esse casum in l. i. vendit. in princ. de periculo & commo. rei ven. ff. autem si sum fuit translata possessio, vel detentio: & tunc potest culpam cōmittere & tunc aut de natura illius cōtractus veniebat culpa leuis & non leuissima: vt in contractū locati qui celebratur tūc vtriusq. & tūc susceptio periculi operatur hic solum vtriusq. culpam leuē veniat & leuissima: non autem casus fortuitus. vñ opus quod aduersione. ff. locati. & satis operat in hoc aut de natura illius contractus veniebat etiam leuissima. vt in contractū cōmod. & etiam mandati quādo erat datū mandatum ad ligendum: & tunc susceptio periculi vt aliquid importer, facit vt teneatur de casu, etiam sine culpa contingente aliās nihil operatur. vt l. Aristo. ff. mādati. Aut erat talis contractus, de cuius natura veniebat etiā casus fortuitus: et sic debet scire q. illud quod dicitur habere locum, nisi obueniat culpa alterius partis: vt in cum proponas. j. de nautico fce. susceptio autem periculi vñ quid operetur, facit vt teneatur de casu cōingente etiam culpa alterius partis interueniente scilicet debitoris. vt in d. l. cū proponas. ¶ Et not. q. talis susceptio intelligitur de casibus solitis venire: secus de insolitis, & ratio contingentibus vel qui veniunt raro. vt est tex. no. in l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emp. ¶ Et si aliqui casus fuerint specificati, & subiecta clausula generalis restringitur ad similes casus, vel minores nō extenditur ad maiores. arg. in c. sedes. extra de rescrip. Dicit etiam Ioā. in addi. Spe. super rub. de locato. q. si tempore guerra aliquis suscipiat in se custodiam & castrum, videtur in se suscipere casum fortuitum etiā si per vim ei auferatur & hoc ex natura eius quod in se susceperit: qā custodiā tempore guerra suscepit. Teneatur ¶ Examinat etiam Cy. ad aliū articulū quādo quis recipit rem estimatam. an ista estimatio facit venire casum fortuitum in causa quantiam, & an faciat emptionem, vel non, quia in contractū emptionis venit casus de his duobus articulis vide plenissimē per Gul. de cu. & Bar. post eum in l. i. vt certo. eo. tit. vñ ponit aliam rationem quam ponit hic Bal.

- 2 **¶** Quando dico tolle hanc pecuniam, uel rem, an uidear donare, uel commodare, vel mutare?
- 3 **¶** Si quis reperit rem tanquam commodatam, & non probauit commodatam, saltem non poterit obtinere ex causa commodati quam non probauit.
- 4 **¶** Que sit differentia inter commodatum, & precarium? & an. s. & an. 6.
- 5 **¶** Precarium, quod posuit renouari ad nutum concedentis. & quid in commodato? Precarium non finitur morte concedentis, sed morte eius cui sit cōcessio. & quid in modato?
- 6 **¶** In precario uenit lata, & leuis culpa duntaxat. In commodato uel precario non transfertur dominium: sed tantum usus rei: non p̄tius, sed ad tempus. Mutuum, an possit repeti ante usum expletum, & quomodo sit saluum?

LEX I.

Vm eum.

¶ Secundum primam lec. glo. d. lex. Si comodator reperit rem cōmodatam, & non probauit commodatam, saltem non poterit obtinere, necesse habet p̄bare: qā comodarius ad certū tēpus: et q. illud tēpus est finitū: licet nō sit finitus usus, & si finitus reus cōfitebat rē fuisse sibi cōmodatā ad certū vñ tēpus: q. non erat adhuc expletus scdm secūdā negabat cōmodatā: sed assererebat nātā esse & sic assererebat habuisse ab agētē: sed nō ex causa nātā per agentē. vñ dicit hic q. si vult agens obtinere, debet p̄bare.

commodauit non autem donauit. & fecit dū hoc in dubio pre
sumetur donasse, vt reus assererat. q. videf cōtra no. in l. cū qd
fili cer. pe. in gl. q. quæ querit qn dico tolle hāc rem, vel pecuniā;
an videor donare vel cōmodare, aut mutare: & videf gl. & doc.
tenere q. nō videor donare: sed potius commodare. nisi ex qua
litate personarum, vel paucitate rei cōtrarium præsumat. iuxta
no. in l. si filij tui. infra. de dona. inter vir. & vxor. Ista lectura non
placet. Vnde tertio potest poni q. reus non fatebatur se habuisse
ab agere: & sic negabat illius intentionem: merito agens tenetur
probare q. illam sibi cōmodauit: quo probato tenef sibi restituere.
re. nec pōt obijcere exceptionem dominij, etiā si veller pbare rē
sua esse. vt. l. locati. l. qui rem. & q. plenē no. in l. si a. tenā. ff. lo. ma.
per Bar. Et adde quia si repetit rem tanq. cōmodatā, & nō p
buit cōmodatam, sed locatā: licet potuisset obtinere si egisset ex
locatione, non poterit obtinere ex causa cōmodati: quā nō pro
babit argu. in l. nō possumus. ff. si pars heredi. pe. & l. habebat. in
prin. ff. de insti. & quod no. inno. in c. j. de lit. contest. Die. xij. lu.
nij. M. cccc. xxxix. & die. x. comes Franciscus de codignola cum
sex milibus æquorum & tribus milibus peditū ingressus est Pa
duanū districtum. Querit iuxta prædicta quæ sit differentia in
ter cōmodatū, & precariū. gl. in l. j. ff. de precario. ponit tres
differentias. & Cy. eas hic examinat. Prima est. quia cōmodatū
cōceditur ad certū vsum, & certū tēpus expressum, vel tacitum.
precariū verō ad vsum incertum, vel incertū tēpus: puta conce
dit tibi hanc rem. l. ad quemcūq. vsum tu vis: vel concedo tibi
domum ad habitandum: non præfixo certo tēpore. nā intelligit
ad voluntatē meā. & possum quicūq. reuocare. casus est no. in l.
Lucius. ff. de dona. etiā si dixissem commodato tibi domū hanc:
quia magis inspicitur natura conceptionis. quia facta sine deter
minatione tēporis, quā inspicitur hoc verbū cōmodo. secundū
Bal. per l. si tibi. ff. de præscr. ver. in l. si vno in prin. ff. loca. ¶ Secū
da differentia. q. cōmodatū non potest reuocari: ante vsum ex
pletū, vel ante expletū tēpus. sed post. vt in hac l. & l. in cōmoda
tū. ff. loca. ff. eo. sed precariū ad nutum cōcedentis: vt d. l. Lu
cius. l. c. precariū non finitur morte cōcedentis, sed morte eius
cui sit concessio: vt l. cum precario. §. si. ff. de precario. sed cōmo
datū neutrius morte finitur: sed solum finito vsum, vel tēpore. Sed
mirabile est q. precariū non finitur morte concedentis: cum
sit ad voluntatē & nutū eius: & voluntas morte finitur. l. iij.
ff. loca. vbi videtur casus in contrarium: sed dic aliud esse quan
do expressē sit cōceptio ad nutum & voluntatē cōcedentis, vt
eius morte tūc finitur. secus si simpliciter. licet hoc tacite ibi sit in
concessionē. ¶ Est & tertia differentia, in commodato venit etiā
leuissima culpa. l. in rebus. ff. eo. sed in precario lata & leuis dūta
xat. vt no. in l. j. ff. de precario. conueniunt tamen in vno: quia in
neutro transfertur dominij, sed vsum tantum rei. Item in neutro
transfertur perpetuū, sed ad tempus. ¶ Vltimō dicit hic Bal. vñ
q. etiam mutuū non potest repeti ante vsum expletū, ad quem
fuit factū. vt si tibi volenti quandā rē emere mutuaui: quia anq.
tradas pro pretio repetere non possum. nisi protestaretur quomī
nus conuerteres. & allegat gl. quæ hoc sentit in l. si pōnam ff. de
verborum obligatio.

¶ Si commodauit tibi rem meam, ut pro te obliges, an si nondum soluisi debitum, pos
sint compelli ad soluendum & liberandum eam?
Quid si obligauit me pro te?

LEX.

III.

Restituendis. ¶ Si commodato tibi rē meā
vt pro te obliges, soluto de
bito pro quo obligasti possum repetere per hanc actio
nem. h. d. hoc si ex mera voluntate. sed si ex quasi neces
sitate: vt quia tenebar tibi in cētum. & cum a me peteres, & ego
pecuniam non haberem, & tradidi tibi rem vt poneres pignori.
nam tunc soluto debito repetam per act. præscrip. ver. vt in glo.
& habetur in l. petenti. ff. de pig. act. ¶ Quid autem si nondum
soluisi debitum, an possim te compelli ad soluendum, & libe
randum rem, & quando? dic vt ibi not. Si autem non commoda
ui, vel tradidi tibi: sed ego pro te obligauit, dic vt hic in gloss.

LEX.

III.

Rate textu. ¶ Pro declaratione huius legis an rem
meam tibi nō obligatam possis deti
nere pro debito, in quo tibi teneor: dic aut peruenit ad
te vitiosē, & sine voluntate mea: & non potes retinere

l. j. §. rediguntur. ff. quo. lega. Aut non per
uenit vitiosē: sed ex voluntate mea, vel alio
modo sine vitio: & tunc aut erat tibi obli
gata pro vno debito quod postea fuit solu
tum, nunc vis retinere pro alio debito, pro
quo non fuerat vnquam obligata, & potes
retinere per titu. infra etiam ob citogra. pe.
& c. nisi pro illo debito pro quo vis nūc re
tinere, aliud pignus a me recepisses. vt no.
in Specu. de pigno. §. j. ver. pone mutuali.
Aut pro nullo debito fuerat tibi per me
obligata: & tunc aut vis eam retinere pro expensis factis in ipsa
re, & potes. l. in rebus. §. possunt. ff. eo. ideo scriptor potest retine
re quinternum, vel lecturam scriptam in chartis locatoris. quæ
est ipsius locatoris pro mercede sibi debita. & vecturalis potest
retinere fardellū pro mercede sibi debita: vel pro gabellis solutis
per eum: & marescalus qui curauit equū, & dedit sibi expēsas,
potest pro eis retinere equum. Aut queritur an possit retinere p
alio debito: & tūc aut res peruenit ad eum propter illud debitū.
& idem. l. eleganter. §. qui reprobus. ff. de pig. act. Ant non perue
nit ad eum propter illud debitum: & tunc secus. vt hic & l. si nō
fortem. §. si certum. ff. de condi. inde. quod autem dixi quādo p
pter illud debitū intellige qn fuisset data insolutū p illo: aliā li
cet ppter illud debitū nō posset retineri. vt patet ex no. in l. petē
ti. ff. de pig. act. scriptor ergo nō potest retinere quinternū exem
plaris pro suo labore: licet peruenit ad eum occasione laboris
futuri: quia non fuit datum insolutum pro illo debito.

De pignoratitia actione.

Rubrica.

¶ Hypothecaria actio quid sit, & cui, & quando competat.

¶ Super rubrica quæ differentia sit inter pignoratitiam & hy
pothecariam. vide gl. quæ semper allegatur in prima constitua
tione ff. forum. & inter alias ista est quia pignoratitia est actio per
sonalis. & oritur ex contractu & rei traditione, & datur debitori
pro recuperanda re pignoriata ¶ sed hypothecaria est actio rea
lis: & competit creditori pro constructione pignoris contra quē
cūq. possorem: vnde dicitur vendicatio. l. si fundus. §. in vendi
catione. ff. de pig. contrahiturq. solo consensu. l. j. ff. eo. titu. dicit.
autem Bal. in l. j. infra eodem. quod pignoratitia est aliquādo in
scriptam. de iure tamen cano. non ciuili. quando cōpetit pro cō
tractu fœneratitio: quia si tibi obligauit fundum, hoc pacto qd
fructus retineres pro vsuris: & tu istum fundum alteri tradidi
sti, qui fructus percepit tot qd extenuant fortem, possum agere
pignoratitia cōtra illum pro recuperatione rei: licet cū illo non
contraxerim. secundū Hostien. in c. conquestus. extra de vsur.
Item dicit hic q. pignoratitia potest etiā cōpetere p re non tradi
ta per debitorem, sed occupata p creditore. l. vtiq. ff. de dā. infec.
licet retrahatur hæc obligatio. Item dicit eam competere etiam
pro recuperatione pignoris prætorij sicut pro recuperatione pi
gnoris conuentionalis. l. is cui. §. quæri. ff. vt in poss. lega. Et di
cit esse text. vnicum: certē imō est in l. si pecuniam. ff. eodem. se
cundum intellectum docto. ibidem: & etiam hypothecaria cō
petit pro tali pignore. l. si is qui. §. j. ff. de pigno.

1. ¶ In quibus casibus etiam hodie usura non computatur in sortem, seu fructus?
2. Quid si res fuit uere uendita: tamen in fraudem usurarium ut pro maiori pretio quā ualeat, propter terminum quem uenditor fecit emptori de soluendo?
3. Si tibi obligauit domum, & tu non locasti eam, sed inhabitasti, an debeas pensionem com putare in sortem?

LEX.

I.

Vod ex operis.

Quod ex operis. ¶ Fructus & aliæ con
moditates quæ percipi
untur ex re pignoriata, computantur in sortem.
hoc dicit. cum l. leg. propter hoc viuarij volen
tes lucrari fructus, nolunt quod coniciatur ine
strumentum mutui & pignoris, sed venditionis:
quia emptor etiam si facit pactum de retrouendendo, lucratur
fructus interim perceptos. infra de pact. inter empto. l. ij. sed non
prodest eis probata fraude quod contingit si rem emit titulo mi
nori pretio quam valeat. & apponit dictum pactum de retrouen
dendo: maxime si consueuit exercere vsuras. vt not. in c. con
questus. de vsuris per gloss. vna tamen præsumptio non suffice
ret: puta pactum tantum de retrouendendo, si iustum foret pre
F 2